

Utvärdering av RAS, Rasspecifik Avelsstrategi för airedaleterrier 2024

Svenska Kennelklubben (SKK) godkände och fastställde RAS 4.0 för airedaleterrier den 14 september 2023 för att gälla till och med år 2028. Hela RAS kan läsas i AiredaleTerriern (AT) nr 4 2023, i AiredaleTerrierGillets (ATG:s) årsbok 2023 samt på ATG:s hemsida (www.airedale.nu).

Denna utvärdering av RAS kommer att redovisas i årsboken för 2024, som utges i början av 2025, i AT nr 1 2025 samt på ATG:s hemsida.

Utvärderingen baseras på uppgifter från SKK:s Avelsdata och Hunddata nedladdade i januari 2025, och det går utmärkt för alla, att gå in och fördjupa sig ytterligare i detaljer, än det som redovisas nedan.

Text i kursiv stil är citat från RAS.

Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare

I SKK:s grundregler står att läsa att:

Hundavel ska bedrivas på ett sådant sätt att det främjar både tikens och avkommans hälsa och välbefinnande. Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKK:s avelspolicy samt med rasens standard, provregler, registreringsregler och rasspecifika avelsstrategi, samt aktuella bestämmelser i djurskyddslagstiftningen. Uppfödningen ska ske kvalitetsmedvetet och med stort ansvar.

Population/Avelsstruktur

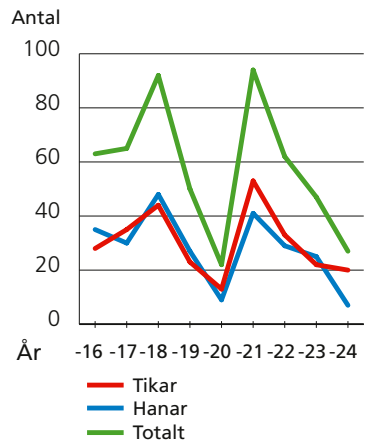
ATG och uppfödarna uppmanas att tillsammans arbeta för att öka populariteten för airedaleterrier, så att det registreras minst 80 individer per år.

Det är viktigt att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen samt att öka samarbetet mellan ”nya” och ”gamla” uppfödare. Vi bör också tänka på att ta tillvara den kunskap som redan finns inom rasen, lyssna och lära, att uppfödarna drar egna slutsatser och sätter upp egna mål med standarden och rasens bästa för ögat.

Registreringar

Registreringskurvan följer många andra raser med en rejäl uppgång under covid-19 pandemin, men att markna-

Registrerade airedaleterrier i Sverige 2016–2024

den därefter mättats, förhoppningsvis tillfälligt.

Under 2024 registrerades 27 airedaleterrier, vilket åter är en minskning från 2023 då antalet nyregistrerade airedaleterrier var 47. Observera att siffrorna anger *registrerade* airedaleterrier under 2024, *ej födda* valpar för året.

Av de ovan nämnda 27 hundarna var fem importör (tre tikar och två hanar).

De 22 svenskfödda valparna var fördelade på tre kullar, bestående av 17 tikar och fem hanhundar.

Kullsnittet var drygt sju valpar per kull.

Av dessa tre kullar är en kull fallen efter en utlandsägd (norsk) hanhund och en kull är fallen efter en utlandsfödd men svenskägd hanhund. Inget avelsdjur lämnade mer än en kull var under 2024.

Andra idéer kan vara att airedaleteriern syns mer i media, på tävlingar, deltar i hundmässor, går organisera promenader och liknande.

Året inleddes med att flera engagerade medlemmar deltog i Västsvenska Terrierklubbens monter på My Dog och gjorde PR för rasen.

Förutom årsmötet i mars med intressant föredrag om HD och givande diskussioner och samkväm anordnade ATG:s styrelse två digitala möten under året med deltagare från Sveriges alla hörn, för att dryfta aktuella ämnen.

I slutet av april samlades 16 intresserade ägare på Omberg med sina 12 airedaleterrier för att delta i ATG:s välfyllda Aktiveringshelg.

ATG anordnade både sin årliga

Open show och KM i Lydnad tillsammans med det ny tillkomna KM i Viltspår den 31 augusti – 1 september i Nora, då ca 30 airedaleterrier deltog. Det anordnades också flera prova-på-aktiviteter under helgen och glädjande nog anslöt även intresserade, enbart som besökare.

ATG deltog också med en egen monter på Stockholmsmässan i december, som var välbesökt.

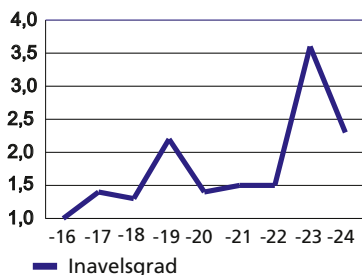
ATG själv har inte arrangerat promenader eller andra kurser under 2024, men ett flertal airedaleteriärgare har deltagit i träffar/kurser/promenader tillsammans med uppfödare eller i andra klubbars regi.

Inavelsgradsökningen ska fortsatt ha ett lågt medelvärde för rasen som helhet, högst 2,5 procent under kommande 5-årsperiod. Enskilda kombinationer ska ligga under SKK:s maxvärde 6,25 procent. Då nära släktskapsavel riskerar att minska kullarnas storlek och ökar sannolikheten att anlag för fysiska och/eller mentala defekter dubbleras hos avkomman, är det viktigt att uppfödarna tillsammans arbetar för att bredda avelsbasen och fortsatt hålla inavelskoefficienten låg.

Målet för inavelsgradsökningen för årets kullar har uppnåtts då medelvärdet för 2024 uppgår till 2,3 procent, med den lägsta på 0,4 procent och den högsta på 5,5 procent. Hur säkert värdet kan anges är beroende på hur komplett stamtavlan är i SKK:s avelsdata-bas, och avelskommittén vill verkligen betona att ofullständiga stamtavlor

bidrar till att siffrorna för inavelsgradsökningen kan bli *lägre* på SKK:s Avelsdata än i verkligheten. (Med fullständig stamtavla menas en välfylld, i *fem* generationer).

Inavelsgrad för hundar födda 2016–2024

Observera att SKK:s databas bara registrerar tre generationer på utländska hundar, vid import.

En hanhund respektive tik bör bli föräldrar till högst fem procent av valparna i sin generation. I numerärt mycket små eller mycket stora raser måste denna beräkning ses som ett riktmärke, som kan behöva anpassas till rasens verklighet.

Rekommenderad lägsta etiska ålder för avelsdebut är två år.

Det enda avelsdjuret (en hane) som avelsdebuterade 2024 var inte två år vid avelsdebuten.

Två av avelshanarna har nu fler än rekommenderade maxantalet valpar i Sverige, vilket är så lågt som 12 styck (uträkningen baserad på de senaste fem årens registreringssiffror), nämligen 13 respektive 33 avkommor. Likaså har alla tre avelstikarna fler än rekommenderade antalet valpar (12 st), nämligen 13, 16 och 21.

Funktionsegenskaper/ Vardagsmentalitet

Airedaleterriern ska vara en ras som är lämplig att arbeta med. Den ska vara skottfast, intelligent, vaken och bildbar med kapacitet att ta egna initiativ. Dessa egenskaper gör att det inom rasen finns hundar som hävdar sig väl på tävlingar och prov.

ATG och uppfödarna ska arbeta för att bibehålla en komplett allroundhund, och på inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t.ex. en utställnings- och en brukstyp.

En minoritet av airedaleterrierna deltar på tävlingar eller prov i agility, bruks, lydnad, nosework, rallylydnad och viltspår.

Alla avelsdjur ska ha genomgått BPH, innan de används i avel.

Under den kommande femårsperioden ska 50 procent av varje årskull airedaleterrier ha genomgått BPH.

Under året har nio hundar deltagit på BPH och genomfört beskrivningarna alla utom en, med skott (fyra tikar och fem hanar). Året dessförinnan beskrevs 27 airedaleterrier på BPH, så en stor minskning, tyvärr. ATG bokade inte upp något BPH-tillfälle 2024 bara för airedaleterrier, då intresset varit svalt de senaste åren, utan ägarna har hellre valt en bana i sitt närområde eller anslutit sig till sina uppfödarens initiativ. Tio airedaleterrier (fem tikar och fem hanar) har genomfört MH med skott, därav sex norskägda.

Av avelsdjuren har båda de svensk-

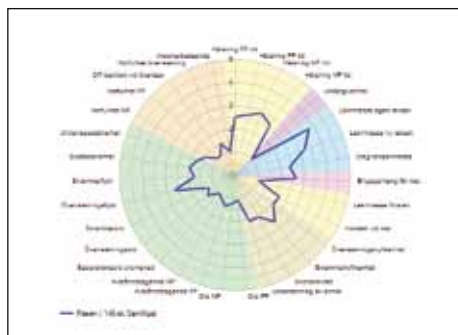
ägda hanhundarna känd mental status (BPH respektive MH, med skott). Av avelstikarna har två genomfört BPH och den tredje MH, alla med skott.

Uppmaningar att mentalbeskriva sin hund för att få bredare underlag för kartläggning av rasen, finns i ATG:s medlemstidning AiredaleTerriern och brev har tidigare skickats ut till alla ägare av 2-åriga hundar under flera år.

Under 2023 blev det ett uppehåll bl.a. p.g.a ändrade IT-rutiner hos SKK för att få ut adresser, och har därefter inte återupptagits.

Även under 2024 sponsrade ATG medlemmar, vars hund genomgått BPH med 200 kronor till dem som ansökte (två stycken). Trots detta är det alltför få hundar som har känd BPH-status och målet att 50 procent av varje årskull airedaleterrier ska ha känd mental status har inte uppnåtts något år ännu.

Totalt genom åren, har 188 airedaleterrier (inkl. import) startat på BPH och 173 av dem har genomfört sitt BPH, så vi nämrar oss delmålet 200 hundar för att erhålla en 200-analys av SKK. Motsvarande siffror för MH är 273 starter, därav 234 fullföljda.

Diagrammet visar medelvärde för alla svenskfödda airedaleterrier som genomgått BPH.

Under 2024 uppvisade airedaleterrier godkända starter i *agility* (två hundar har tävlat därav en med en pinne i hoppklass), *bruks* (fyra hundar, varav två har uppnått certpoäng, en i spår och en i sök), i *lydnad* (fem hundar, varav två erövrat titlar: en LD Startklass och en LDI), i *nosework* (tre hundar har tävlat och en fjärde har gjort doftprov), *rallylydnad* (tre hundar, varav två som båda erövrat titeln RLDN) och i *viltspår* (fem hundar har erövrat 1:a pris därav fyra nya SE VCh). En hund kvalificerade sig 2024 i tävlan om årets *allroundairedaleterrier*, då det krävs resultat i minst tre olika discipliner, varav en måste vara utställning.

Hälsa

Bara friska, symptomfria djur skall användas i avel. Alla avelsdjur bör ha känd höftledsstatus innan de används i avel. Rekommendationen är att endast använda friröntgade (i Sverige A och B) avelsdjur. Görs avsteg från denna policy och avelsdjur med HD-grad C används, bör detta endast ske med avelsdjur med HD-grad A samt att resultatet måste följas upp.

Under den kommande femårsperioden ska 50 procent av varje årskull airedaleterrier ha känd HD-status.

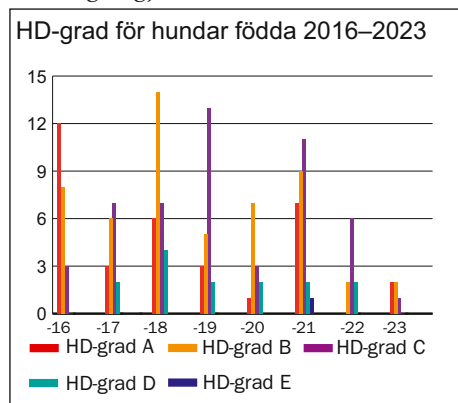
Av avelsdjuren har alla, både hanar och tikar känd HD-status. Av de svenskfödda hanarna har en grad B och en grad C. Den utlandsägda hanhunden har grad B. Av de tre tikarna har en grad A och två grad B.

Under 2024 har nio airedaleterrier HD-röntgats (tyvärr väldigt få jämfört med 2023, då 34 röntgades) med följande resultatfördelning:

HD-grad A	3
HD-grad B	2
HD-grad C	3
HD-grad D	1
HD-grad E	-

De flesta röntgas omkring tvåårsåldern med enstaka undantag, både yngre och äldre.

Staplarna nedan visar de svenskfödda hundarnas födelseår, inte när undersökningen gjordes.

Målet att 50 procent av varje årskull airedaleterrier ska HD-röntgats har uppnåtts ett år; 2019 föddes 41 valpar och av dem är 23 röntgade! Målet är även nästan nått 2020, då 13 av de 27 födda hittills röntgats. Uppfödarna bör fortsatt poängtera betydelsen av HD-röntgen tydligt för sina valpköpare och om möjligt vara behjälplig vid tillfället.

Airedaleterrier kommer med stor

sannolikhet aldrig bli aktuell för SKK:s höftledsindex och det är därför ännu mer angeläget att fler hundar får registrerad HD-status, så att vi får en mer heltäckande bild av läget.

Ögonlysning av avelsdjuren utan anmärkning vad gäller PRA eller PRA-liknande diagnos rekommenderades i RAS 3.0, men har nu tagits bort fr.o.m. september 2023 i RAS 4.0, då problemet är nästan obefintligt bland de svenska hundar som undersökts.

Under 2024 ögonlystes två individer; en UA och en med förändringar.

Exteriör

Airedaleterriern ska uppfylla standardens krav på rastyp och helhetsintryck. Vi ska främja en funktionell exteriör men motverka exteriöra ytterligheter.

För att bibehålla en god exteriör rekommenderas att de individer som används i avel är belönade med lägst kvalitetsomdömet excellent, efter 15 månaders ålder.

Två av de använda hanhundarna (inklusive den utlandsägda) har minst ovanstående önskvärda utställningsmerit, den tredje har erhållit VG. Av de tre avelstikarna har två, minst ovanstående önskvärda utställningsmerit, den tredje är ej utställd/exteriörbedömd.

45 olika hundar ställdes ut på 40 svenska officiella utställningar under 2024. 35 av dessa (inklusive 14 utlandsfödda), erhöll någon gång CK (certifikatkvalitet). Åtta hundar (inklusive fem utlandsägda) grupp-place-rade sig nio gånger, därav en vinst. 15 individer (därav sju utlandsägda) har

erhållit SE UCH under 2024, nästan en dubbling av titlar från föregående år.

SKK:s länsklubbar arrangerat ett fåtal exteriörbedömningar, utöver den ordinarie utställningsverksamheten. En airedaleterrier har utnyttjat den möjligheten under 2024.

Vi ska öka kunskapen om konstruktion och anatomi hos uppfödare. ATG ska anordna träffar och föreläsningar i ämnet.

Detta har inte hunnits med under 2024.

Övrigt

Utvärdering av avkomman bör göras kontinuerligt av hanhundsägaren och

uppfödaren, med ATG:s uppsatta RAS-kriterier som verktyg:

BPH, HD-avläsning och utställningar. Förutom dessa verktyg ska uppfödaren naturligtvis ta hänsyn till annan utvärdering avseende sundhet, temperament och funktion i vardagen.

Ett informationsblad om fördelarna med att vara med i ATG finns, i syfte att uppfödarna ska dela ut det till sina valpköpare i samband med valpleveransen.

**AiredaleTerrierGillet
avelskommitté januari 2025**

**Mia Holm
AnnChristin Molin
Jenny-Ann Hofverberg
Pernilla Ouis**

2024 önskar AiredaleTerrierGillet alla nya valpägare välkomna som medlemmar, sponsrade av:

Kennel Lisjös

Foto: Sofia Lemmeke